

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ นิยมแบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก คือ หลักการรวมอำนาจการปกครอง (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Separation) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) หลักการรวมอำนาจ หมายถึง หลักการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยทบวงการเมืองต่าง ๆ ของรัฐ และมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง โดยให้ขึ้นตรงต่อกันตามระดับชั้นของการบังคับบัญชาและเป็นผู้ดำเนินการปกครองตลอดทั่วราชอาณาจักรของประเทศ มีลักษณะสำคัญคือ มีการรวมกำลังทหาร และการรวมกำลังตำรวจให้ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง เพื่อให้การบังคับบัญชาเป็นไปอย่างเด็ดขาดและทันทั่วถึง มีการรวมอำนาจวินิจฉัยสั่งการไว้ในส่วนกลาง รวมถึงการมีระบบของลำดับชั้นของการบังคับบัญชา

ส่วนหลักการแบ่งอำนาจการปกครองนั้นเป็นหลักการที่การบริหารราชการส่วนกลางได้จัดแบ่งอำนาจการวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนไปให้ราชการส่วนภูมิภาค โดยมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในการแก้ปัญหาตลอดจนริเริ่มดำเนินนโยบายในกรอบของรัฐที่วางไว้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับการแต่งตั้งไปประจำตามเขตกรมการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ โดยได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง และการบริหารภายใต้ นโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐบาลกลาง สุดท้าย คือหลักการกระจายอำนาจปกครอง เป็นการที่รัฐได้มอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง ให้ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องของท้องถิ่นที่มีอำนาจจะกำหนดคน นโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของท้องถิ่น รวมถึงอำนาจในการจัดเก็บรายได้ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ (โกวิท พวงงาม, 2550 : 35-38)

การกระจายอำนาจการปกครองเป็นการดำเนินการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรกลางไปให้องค์กรชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆของรัฐ ทั้งนี้เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น องค์กรดังกล่าวต้องเป็นนิติบุคคลจึงสามารถดำเนินการต่างๆได้โดยอิสระภายใต้กฎหมายที่รัฐบาลกลางกำหนด การกระจายอำนาจการปกครองของไทยปัจจุบันอยู่ในรูปองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550 : 40-42) ได้แก่ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือ อบจ. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ.2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด โครงสร้างของ อบจ. ประกอบด้วยฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด และฝ่ายสภา ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ.2496 และพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 รวมถึงแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 โดยให้เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล โครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเช่นเดียวกัน 3) องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ขนาดได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยใช้เกณฑ์รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เช่นกัน 4) กรุงเทพมหานคร หรือ กทม. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษเนื่องจากเป็นเมืองหลวง จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โครงสร้างของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติได้แก่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเช่นกัน 5) เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษ เนื่องจากมีลักษณะเป็นเมืองท่องเที่ยว ตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 ฐานะเท่าเทศบาลนคร มีฐานะเป็น

นิติบุคคล โครงสร้างของเมืองพัทยาประกอบด้วยฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สมาชิกสภาเมืองพัทยา มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเช่นเดียวกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ดำเนินงานทั้งในด้านการพัฒนาและภารกิจที่ต้องทำภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย กล่าวคือ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาพื้นที่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนอื่น ๆ ตามที่จำเป็น (กรมการปกครอง. 2542 : 18)

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านมาหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นระยะเวลาหลาย 10 ปี ที่รัฐบาลได้กำหนดคน โยบายให้มีองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการด้านพัฒนา ซึ่งหมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม บางครั้งในการดำเนินงานนั้นมีทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ความไม่พร้อมของประชาชนและรายได้ของท้องถิ่น โดยเฉพาะสมาชิกสภาที่มีอยู่ทุกหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนของประชาชนเข้ามาทำหน้าที่ในสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ มีความไม่เข้าใจต่อขั้นตอน ระเบียบ กฎหมาย

เป็นที่ยอมรับว่าองค์การทุกองค์การ ย่อมต้องการผู้บริหารที่มีความรู้ความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญในสาขาหรือภารกิจของงาน และคนที่ผู้นำหรือผู้บริหาร จะนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ผู้นำต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้บุคลากรในองค์การเกิดความศรัทธาและต้องการทำตามผู้นำ ผู้นำต้องให้วิสัยทัศน์และทิศทางที่ชัดเจนขององค์กร และสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจ ต้องทำให้สิ่งต่าง ๆ ในองค์กรมีความสอดคล้อง มีระบบสนับสนุนที่ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในองค์กรสามารถเกิดขึ้นได้ และต้องรู้จักและเข้าใจบุคลากรในองค์กร อีกประการหนึ่งผู้นำที่มีประสิทธิภาพ คือ ผู้นำต้องแสดง ความเชื่อมั่น

ศรัทธาในสิ่งที่ตนยึดถือต่อค่านิยมเชิงสร้างสรรค์อย่างแท้จริง กระตุ้นและก่อให้เกิด ความ
 ทะเยอทะยานสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีขององค์กร ได้ หลีกเลี่ยงการหิบบ่มคำพูดหรือความคิด
 ของผู้อื่นมาโดยพร้าเพื่อมีความเป็นต้นแบบต้นฉบับในความคิด คำพูด และการกระทำที่
 สร้างสรรค์ ต้องมีวิสัยทัศน์ (Vision) เห็นคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ มุ่งสร้าง
 ผลกระทบทางบวก แก่ผู้อื่น องค์กรและสังคม ต้องทำ การตัดสินใจที่เหมาะสม ทันการณ์
 และต้องตัดสินใจภายใต้ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและสามารถเลือกตัดสินใจได้
 ดีกว่า ต้องเลือกที่จะใส่ใจในบางเรื่องและที่ละเรื่อง ไม่ควรใส่ใจในทุกเรื่องขององค์กร หรือให้
 ความสำคัญในทุกเรื่องเท่ากันหมด การจัดลำดับความสำคัญความเร่งด่วนของงานที่แท้จริงมี
 ความสำคัญมาก ไม่ควรบริหารงานแบบที่ต้องควบคุมการปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้อง
 สามารถสร้าง ความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องมีทักษะการพูด ฟัง
 อ่าน เขียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของสมอง ผู้นำที่ฉลาดต้องเป็นผู้ฟังที่ดี
 กระตือรือร้น ใส่ใจในการฟัง การฟังคือ การ ได้โอกาสเรียนรู้ข่าวสารมากขึ้น สามารถให้ข้อมูล
 สะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ และผู้นำต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เนื่องจากผู้นำต้องทำงานหนัก
 เครียดจึงต้องหาวิธีที่จะพัฒนาซ่อมเสริมสุขภาพกายใจของคนอยู่เสมอให้มีพลังร่วม เกื้อหนุน
 ทางกาย จิตใจ สมอง สังคม ศาสนา ชีวิต และครอบครัว เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงาน ได้ดี
 ยิ่งขึ้นอยู่เสมอ (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544 : 25-26)

นอกจากนั้นรูปแบบของผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นมุ่งจูงใจพนักงานให้เกิดแรง
 กระตุ้นอุทิศตนในองค์กรเป็นอย่างดีมีหลายแบบเฮ้าส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974 :
 81-97) ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ
 ของงาน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ดังนั้นการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล
 มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหรือผู้นำสูงสุดในองค์กร การ
 ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร ได้ นั้น ต้องอาศัยการมีภาวะ
 ผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นจะนำมาซึ่งความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา และ
 เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ หากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดภาวะผู้นำอาจไม่ได้รับ
 ความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาผลงานก็จะไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน ดังนั้น นายกองค์การ
 บริหารส่วนตำบลในฐานะผู้บริหารสูงสุดในองค์กรสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาภาวะผู้นำและหา
 วิธีสะท้อนมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชาต่อภาวะผู้นำของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลในการ
 ปรับเปลี่ยนตนเองจะได้มาซึ่งความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในการบริหารพัฒนาองค์กรต่อไป

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กรับผิดชอบพื้นที่ทั้งหมด 739.247 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ (เนื้อที่ประมาณ 6,946.746 ตารางกิโลเมตร) มีหมู่บ้าน 93 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 72,085 คน และจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านมายังพบว่ามีการพัฒนาที่แตกต่างกัน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหว้า เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับรางวัลหมู่บ้านวัฒนธรรมภูมิไทย ถือว่ามีความโดดเด่นเนื่องในปีพ.ศ. 2551 ที่ผ่านผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนอยู่ในระดับมาก รวมทั้งได้ส่งเข้าประกวดการบริหารจัดการแบบหลักธรรมาภิบาลในขณะเดียวกันปรากฏว่ายังมีองค์การบริหารส่วนตำบลอีกหลายแห่งที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรหรือพัฒนาบ้าง จึงเป็นเหตุสงสัยว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลรูปแบบใดที่ทำให้การบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น ซึ่งเมื่อศึกษาแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำให้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาพัฒนารูปแบบของภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของประชาชน ข้าราชการ และผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง

2. รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
ภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีคุณลักษณะ คือ สถานะ
ทางสังคม เพศ อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันไป มีความความคิดเห็นแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาวะผู้นำ 4 รูปแบบ ได้แก่ (House &
Mitchell. 1974 : 81-97)

1.1.1 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน

1.1.2 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ

1.1.3 ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน

1.1.4 ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

2. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอภูผินารายณ์.

2552 : 10)

2.1 ประชาชนในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 72,085 คน

2.2 ข้าราชการผู้ปฏิบัติการ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ
ภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 260 คน

2.3 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัด
กาฬสินธุ์ จำนวน 45 คน ได้แก่

2.3.1 นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

2.3.2 รองนายกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน 18 คน

2.3.3 ปลัดกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

2.3.4 รองปลัดกองกิจการบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชาชน ซึ่งคำนวณจากจำนวนประชากร โดยใช้สูตรการคำนวณของ
ยามานะ (Yamane. 1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน

3.2 ข้าราชการผู้ปฏิบัติการ ซึ่งคำนวณจากจำนวนประชากร โดยใช้สูตรการ
คำนวณของยามานะ (Yamane.1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน

3.3 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูมินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดให้เป็นประชากรเป้าหมาย จำนวน 45 คน

4. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – พฤศจิกายน 2553

5. ตัวแปร

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

5.1.1 สถานะทางสังคม แบ่งเป็น

- 1) ประชาชน
- 2) ข้าราชการผู้ปฏิบัติกร
- 3) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูมินารายณ์

จังหวัดกาฬสินธุ์

5.1.2 เพศ แบ่งเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

5.1.3 อายุ แบ่งเป็น

- 1) 20-30 ปี
- 2) 31-40 ปี
- 3) 41-50 ปี
- 4) 51-60 ปี
- 5) 61 ปีขึ้นไป

5.1.4 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

- 1) ประถมศึกษา
- 2) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย
- 4) ปวช.
- 5) ปวส.
- 6)ปริญญาตรีขึ้นไป

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรเป้าหมายต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 4 ลักษณะ ได้แก่

- 5.2.1 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน
- 5.2.2 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ
- 5.2.3 ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน
- 5.2.4 ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546. ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. **สถานะทางสังคม** หมายถึง สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประชาชน ข้าราชการผู้ปฏิบัติการ และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - 2.1 **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - 2.2 **ข้าราชการ** หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในสำนักหรือส่วนต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - 2.3 **ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง ผู้บริหารสูงสุดที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในพื้นที่ตำบล ในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546 กำหนด
3. **เพศ** หมายถึง ลักษณะทางชีวภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

4. อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น อายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป

5. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช. ปวส. และปริญญาตรีขึ้นไป

6. ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการหรือความสามารถที่ผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สามารถกระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ ปฏิบัติการด้วยความเต็มใจ และกระตือรือร้นจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดแบบภาวะผู้นำ จำนวน 4 แบบ ดังนี้

6.1 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) หมายถึง การรักษา มิตรภาพในการทำงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา การมีสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มาทำให้สมาชิกกลุ่มเกิด ความสนุกตื่นเต้น การกล่าวบางอย่างที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเสียความรู้สึก การช่วยให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาเอาชนะปัญหาที่ขวางกั้นการทำงาน ไปสู่ความสำเร็จ การแสดงท่าทีให้ความใส่ใจ ต่อความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใต้บังคับบัญชา

6.2 ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) หมายถึง การบอกให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบความคาดหวังที่มีต่อพวกเขา การบอกผู้ใต้บังคับบัญชาทราบว่าต้องทำ อะไรให้สำเร็จและจะอย่างไร การให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎระเบียบ การอธิบายระดับผลงานที่คาดหวังจากผู้ใต้บังคับบัญชา การให้คำอธิบายที่คลุมเครือเกี่ยวกับ สิ่งที่คาดหวังในการงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา

6.3 ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน (Achievement – Oriented Leadership) หมายถึง การบอกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบว่าคาดหวังผลงานสูงสุดจากเขา การกำหนดเป้าหมายงานให้เกิดความท้าทายแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การกระตุ้นให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง การแสดงให้เห็นว่าข้าพเจ้าสงสัยใน ความสามารถของเขาที่จะทำให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ตลอดเวลา

6.4 ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Leadership) หมายถึง การเผชิญกับปัญหาจะปรึกษาผู้ใต้บังคับบัญชา ความเต็มใจรับฟังความคิดและข้อเสนอแนะ ของผู้ใต้บังคับบัญชา การลงมือทำโดยไม่ปรึกษาผู้ใต้บังคับบัญชา การขอคำแนะนำจาก

ผู้ได้บังคับบัญชาเกี่ยวกับวิธีการทำงานให้สำเร็จ การขอคำปรึกษาผู้ได้บังคับบัญชาว่าควร
มอบหมายงานอะไรให้เขาทำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY